

nek É-i végét, és feltártuk kelet felé beforduló folytatását. Ezt a K-Ny-i irányú támfalat a jelenlegi palota építésekor megrongálták, É-i falsíkját és K-i folytatását elbontották, így eredeti hossza nem állapítható meg. A terem közepén egy nagyméretű pilléralapozást tártunk fel, amelynek szintje az Anjou-kori támfalak visszabontási szintjének felelt meg. A pilléralapozáson fennmaradt lenyomat alapján eredetileg faoszlop állt. A falak és a pilléralapozás egy részben faszerkezetű Anjou-kori épület maradványai, amely a Zsigmond-kori palota építését megelőzően a mai Ny-i szárny helyén állt. A falmaradványokat letakarták és a vasbetonlemez-alapozást fölöttük, károsításuk nélkül alakították ki.

Augusztus 28-án a díszudvar kerengőjének ÉK-i sarkában nyitottunk kutatóárkot, hogy a Zsigmond-kori udvari árkádsor alapozását felkutassuk. A kutatóárkban semmilyen falmaradvány nem került elő, ami arra vall, hogy az árkádsor nem futott neki az É-i udvarfalnak, hanem a Mátyás-kori kerengőhöz hasonlóan befordult.

Figyelemmel kísértük a díszudvaron folyó vízvezeték-építések földmunkáit is. Semmilyen eddig ismeretlen fal vagy szint nem került elő.

BUZÁS GERGELY – SZŐKE MÁTYÁS

417. Visegrád, Rév utca 2.

(Pest megye) Kő

Az ásatás célja, hogy hitelesítse, illetve kiegészítse az 1984-es középkori kút-feltárás, valamint a régi iskolaépület felújításakor, annak belsejében Buzás Gergely és Bozóki Lajos által végzett falkutatás eredményeit. Az iskolaépület és a tornacsarnok közötti területen lévő két toldaléképület (csónakház, lőterem) lebontása tette lehetővé a munka elvégzését. További céljaink az 1984-ben részben feltárt kút D-i ívének kibontása, az itt lévő járószint újbóli dokumentálása és a régi iskolaépület ÉNy-i sarka alapozásának vizsgálata. Egyetlen 10×2 m-es szelvényt jelöltünk ki a régi iskolaépület É-i fala és az 1984-ben részben feltárt középkori kút között.

A felső rétegek hamus feltöltést, köves omladékot tartalmaznak 19–20. századi leletekkel. A kb. 60 cm vastag, az épületfaltól É felé ferdén lejtő, legújabb kori rétegsor építési törmeléket, hamut tartalmazott. A lefelé lejtés nemcsak a terepet követi, hanem a fenti korszakban történt építkezés anyagának elplanírozására utal. A K-i metszefalban 120 cm széles, 2 m mély, tetőcseréppel feltöltött meszegődör körvonalait dokumentáltuk.

A szelvény É-i végében 120–130 cm mélyen rábontottunk a kút kávamaradványára. Újólág dokumentáltuk az 1984-ben is észlelt habarcsos járószintet, 140 cm mélyen. A kútépítéskor szélesebb, kerek (?) gödröt ástak, valószínűleg ebben falazták fel az objektumot.

A szelvény D-i végében, az iskola alapozását vizsgáltuk. Statikai problémák miatt csak 1 m-es szakaszon bontottuk ki a kb. 75 cm mélységig alapozott, rossz minőségű barokk köpenyfalat. Alatta alig 0,5 m²-es fe-

lületen minden bizonnyal középkori kőfal nyomait találtuk meg.

175 cm mélyen a középkori falhoz simulva derékszögben záródó, 2×1,55 m-es habarcsfelületet bontottunk ki. A mintegy 10–20 cm vastagságú, szélei felé peremesen felhajló felület az iskola ÉK-i sarka felé – szelvényünkön kívül is – tovább halad. Funkciójára jelenleg nem tudunk magyarázatot. Alapozásnak gyenge, ipari tevékenységre utaló nyomot vagy leletet nem találtunk. A felette lévő betöltésben 1534-es ezüstdénár, 15. századi kerámiatöredékek, kályhacsempe-töredék került elő.

A habarcsfelület alatt 40 cm-től kavicsos mederréteg kezdődik, amely sóderes, sóderes-iszapos összetételűvé válik. A 130 cm vastag réteget három méter mélységig követtük. Létrejöttét a mai Apátkúti-patak egykori mederváltozásainak köszönhetjük. Mindössze egy jellegtelen cseréptöredéket tartalmazott.

Térben és időben korlátozott régészeti kutatásunk nem kecsegtethetett nagyszabású eredményekkel. Ennek ellenére újra sikerült rögzíteni a középkori kúthoz tartozó habarcsos járószintet, és bizonyítható, hogy a régi iskolaépület É-i fala középkori eredetű, barokk ráfalazással. Az itt talált habarcsfelület funkciójára nem tudunk megnyugtató magyarázatot adni. A kút és az épület közötti ásatásunk tanúsága szerint más építmény nem volt.

Az ásatáson részt vettek a budapesti Radnóti Miklós Gimnázium diákjai, Molnár Erzsébet és Kovács István egyetemi hallgatók.

GRÓF PÉTER – GRÓH DÁNIEL

418. Visegrád, Várkert

(Pest megye) Ő, R, Rő, Á, Kő

A visegrádi Szent István által alapított vármegyeszékhely kutatásának előzményei az 1950-es évekre nyúlnak vissza. Ekkor kezdte Héjj Miklós, Méri István, Soproni Sándor a sibrik-dombi ispáni vártól ÉK-re fekvő Várkert-völgyben a régészeti feltárásokat. Az ispáni székhely szolgáltató falujának ásatását Kovalovszki Júlia folytatta az 1990-es évek közepéig. Az újonnan indult kutatás egyik célkitűzése a település topográfiai helyzetének és időrendjének tisztázása, pontosítása. Kronológiai szempontból felmerülő kérdés, bizonyosan lezárult-e a település élete a tatárjárás pusztítása következtében, vagy számolhatunk továbbéléssel?

A 2000. szeptember–október havi feltárás során a korábbi ásatási területet szegélyező vízmosástól (út) DK-i irányban kutattunk. A három helyszínen folyó munka különböző eredményt hozott.

Közvetlenül a vízmosás DK-i oldalán 64 m² felületen III. Béla éremmel, üveggyönggyel, nagy mennyiségű Árpád-kori kerámiával datált réteg alatt igen nagy kiterjedésű, kb. 6 m átmérőjű, szabályos, kerek 170–190 cm mély gödröt tártunk fel. D-i felében egy melléklet nélküli, a gödör falához ívelten „préselt” csontvázat találtunk. Körülötte csekély őskori és Árpád-kori kerámia, valamint

állatcsont és egy freskótöredék került elő. É-i végében égett kövekkel, nagy mennyiségű állatcsonttal, égett famaradvánnyal együtt 11–12. századi kerámiatöredéket és olvadékokat, salakdarabokat találtunk. A gödör funkciója még nem tisztázott. A leletanyag zöme Árpád-kori. A III. Béla éremmel datált réteg K felé tovább terjedt, jelentős mennyiségű égett növényi magot nyertünk belőle. A gödör D-i szélén, az Árpád-kori réteggel egy szintben, melléklet nélküli zsugorított csontváz került elő.

A következő munkahely a fellegvár felé haladó útkanyar jobb oldalán gépi földmunkával kezdődött. Egy gépkezelő elbeszélése szerint az út építésekor e helyen kerámia-, és vastárgyak kerültek elő. A mélyítés során a látszólag alaktalan, természetesnek tűnő köves felületen római kerámiát és egy szórvány koponyát találtunk.

A Sibrik-domb felé, DK-i irányba egy Dunára néző jellegzetes dombgerincen mintegy 50 m hosszú, 3 m széles kutatószelvényt nyitottunk. Meglepő módon 20–30 cm-es humuszréteg után a sárga talajban több objektum rajzolódott ki.

A szelvény É-i végében egy feltehetően szabadban lévő kemence maradványait tártuk fel, körülötte számottevő Árpád-kori kerámiamennyiséggel.

A domb D felé emelkedő felében egy 4×5 m-es földház feltárását végeztük el. Az objektum itt is alig több, mint 20 cm-rel a mai felszín alatt rejtett. A domb valószínűsíthető eróziója ellenére is felmerülhet, hogy az építményt igen csekély mértékben mélyítették a földbe. Ennek és az utólagos bolygatásnak köszönhetően a ház falait a K-i oldalon nem sikerült pontosan megállapítani.

Az objektumból az Árpád-kori házakhoz képest gazdagnak mondható leletanyag került elő: III. Béla bizánci stílusú rézpenze, bronz hajkarika, bronzgyűrű, vaskés, vasiszkábák, a ház padlójánál majd 50 cm-rel magasabban, bolygatott tapasztás-anyagokkal teli omladékban, szájjal lefelé egy kakascsonttal teli edény (a bolygatott, másodlagos helyzet miatt nem gondolhattunk építési áldozatra, de mindenképpen babonás szokás emléke lehet).

A ház kevert betöltésében nagyszámú kerámiatöredéket találtunk.

A számos karó-, gerendalyuk mellett nagyméretű, kerek és téglalap alakú tárológödröket is kibontottunk.

A ház kemencéje sokkal nagyobb méretű – 115 cm tengelyhosszúságú – mint a korábban feltárt várkerti házak hasonló fűtőberendezései. A kövekkel körberakott kemence alját négyszer tapasztották le, ami a hosszú használatra utal. Az időben legkésőbbi sütőfelület agyagrétegébe cserépdarabokat tapasztottak be.

A háztól Ny-ra 2 km-re ovális 5,5×3,7 m-es objektum került elő két kőkemencével és egy földbe vájt agyagkemencével. A két kő objektum egyikének belsejében 5–10 cm-es égett szenes réteg volt, a másikéban gyenge töredezett sütőfelület tapasztása maradt meg. Az agyagkemence későbbi a két kőkemencénél, amit az is mutat, hogy a fenéktapasztás alatti kevert betöltés egy majd 30 cm átmérőjű cölöplyukat fedett. Összesen

három ilyen mélyedésben levő faoszlop tarthatta a jelenleg kérdéses funkciójú építmény tetőszerkezetét.

Az objektumtól Ny-ra egy lekerekített sarkú, téglalap alakú, sekély mélységű gödröt tártunk fel Árpád-kori kerámialeleteket gyűjtve belőle.

A háztól D-re a szelvény végében a terep emelkedését követve 20–30 cm mélyen őskori (rézkori) paticsfelületeket bontottunk ki, csekély kerámiatöredékeket találva. Figyelemre méltó, hogy az Árpád-kori ház bontása során egyetlen őskori leletet sem találtunk. Jelenleg nem lehet pontosan meghatározni az őskori település szerkezetét, kiterjedését.

A 2000. évi feltárás egyik fontos eredménye, hogy a falu eddig ismert É-i szélétől kb. 500 m távolságban összefüggő településnyomok, objektumok kerültek napvilágra. Feltételezhető, hogy a ház kialakítása, mérete, leletanyaga is arra utal, hogy a sibriki vár alatt a falu módosabb házai állhattak. Az általunk feltárt fellegvári út alatti dombgerincen további objektumok feltárására nyílik lehetőség, amelyet nagyban megkönnyít azok csekély, felszín alatti mélysége. További régészeti kutatásokkal megkísérelhető az Árpád-kori települési szint meghatározása és a föld felszínére emelt építmények nyomainak dokumentálása.

Konzulens: Kovalovszki Júlia, munkatárs: Gróh Dániel. Az ásatáson részt vettek: Merczi Katalin, Mészáros Edina, Mészáros Melinda, Molnár Erzsébet, Molnár Norbert, Kováts István, Lencsés Zsuzsa, Tassi Márta egyetemi hallgatók.

GRÓF PÉTER

419. Vörs, Botyáni dísznőlegelő

(Somogy megye) R, B, LT, Ró

A mintegy 1000 m²-en végzett feltárás során 93 objektumot tártunk fel. Az objektumok döntő többsége az őskorba tartozik, emellett 6 római objektum is előkerült.

Az ideai feltárás a bronzkori és avar temető területét nem érintette. Egyetlen, melléklet nélküli, zsugorított csontvázas sírt találtunk. A Somogyvár–Vinkovci kultúrát számos gödör képviselte (15 objektum), akárcsak a kisapostagi kultúrát (14 objektum). A kisapostagi kultúra objektumai nagy, mély, több részre tagolódo árokszerű gödrök voltak, az egyikben kemence nyomait figyeltük meg.

Az urnamezős kultúra temetőjétől D-re 6, a korai és az idősebb urnamezős kultúrába tartozó gödör már a településhez tartozik.

A négy La Tène D kori településobjektumból 3 mély tárolóverem volt, a 4. egy árokszerű objektum.

A római objektumok között többségben az ovális keresztmetszetű vermek voltak. Előkerült egy kemence is, melynek hamusgödörét egy korábbi tárológödörből alakították ki. Ezt a szokást már a korábbi feltárás során is sikerült megfigyelni. Egy négyzet alakú, négy cölöplyukas építményből vaskés és csontfésű töredékei kerültek elő. Egy másik hasonló objektumból csak a legalja ma-